

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse eelnõu teemal “Järelemõtlemisaeg: struktuur, teemad ja raamistik hindamaks väitlust Euroopa Liidu üle”

(2006/C 28/08)

6. septembril 2005 otsustas Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega teemal “Järelemõtlemisaeg: struktuur, teemad ja raamistik hindamaks väitlust Euroopa Liidu üle”

ning vastavalt kodukorra artikli 19 lõikele 1 otsustas komitee luua selleteemaliseks tööks allkomisjoni. (PF)

Allkomisjon “Järelemõtlemisaeg, väitlus Euroopa Liidu teemal”, millele tehti ülesandeks komitee töö ettevalmistamine kõnealusel teemal, võttis arvamuse vastu 13. oktoobril 2005. Raportöör oli **pr Jillian van Turnhout**.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 412. täiskogu istungil 26. ja 27. oktoobril 2005 (26. oktoobril) 130 poolt- ja 3 vastuhäälega, erapooletuid oli 3, vastu järgmise arvamuse:

1. Põhiloogika ja –analüüs jäävad samaks

1.1 Loogika ja analüüs, mis ajendasid Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed suure hääleteenamusega vastu võtma arvamust põhiseaduse lepingu kohta (28. oktoobril 2004), pole muutunud. Samuti pole muutunud vastavad põhjendused ja soovitused. Komitee arvates kinnitavad põhiseaduse lepingu ratifitseerimisprotsessi keerdkäigud kõnealusel seaduses väljendatud seisukohtade paikapidavust.

1.2 Näiteks näitab Prantsusmaal ja Hollandis läbiviidud referendumi tulemuste ebaedu lisaks sellele, et liikmesriikidel ja Euroopa institutsioonidel ei õnnestunud teavitada Euroopast sellisena nagu ta on ja tema kompromissidele jõudmise viisidest — ka lõhet kodanike ja Euroopa projekti vahel. See ei puuduta üksnes eelnimetatud maid ega ole ka vaid kommunikatsiooni- ja majandusprobleem, vaid seab küsimärgi alla kompromissi vormi ja seega ka selleni jõudmise tee.

1.3 Tasub meenutada “selgeid sõnumeid”, mis komitee oktoobris 2004. aastal avaldatud arvamuse kohaselt peaksid jõudma kodanikuühiskonnani:

- “konventsiooni” vahendi kasutamine, mis on “samm edasi Euroopa ülesehituse demokratiseerimisprotsessis”;
- põhiseaduse vastuvõtmine kui “revolutsiooniline” samm Euroopa ülesehituse ajaloos;
- demokraatlikuma ühenduse loomine, mis tunnustaks seda, et kodanike huvid on Euroopa ülesehitamise puhul ülima tähtsusega;
- sellise liidu loomine, mis pakuks paremat kaitset Euroopa kodanike põhiõigustele;
- sellise liidu loomine, mis oleks võimeline vastama oma kodanike taotlustele tänu ühenduse tegutsemisviisile ja poliitikale;

1.4 Vaatamata reale puudujääkidele põhiseaduse lepingus, mida komitee on samuti välja toonud, on viimane kindlalt selle poolt, et Euroopa kodanikuühiskond tunnustaks põhiseaduse lepingu saavutusi kõnealuste puudujääkide kõrvaldamiseks.

1.5 Komitee on tuvastanud järgmised puudujäägid:

- vastavate operatiivsete sätete puudumine osalusdemokraatia põhimõtte rakendamiseks;
- nende sätete puudumine, mis teadvustaksid kodanikuühiskonna rolli subsidiaarsuspõhimõtte rakendamisel;
- ELi valitsemise nõrkus majandus- ja tööhõivepoliitika osas ning selliste eeskirjade puudumine, mis näeksid ette konsulteerimise Euroopa Parlamendi ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega nendes valdkondades, mis puudutavad eelkõige kodanikuühiskonna osapooli.

1.6 Komitee arvates on kõnealused tähelepanekud jätkuvalt asjakohased ja kehtivad. Oma 2004. aasta oktoobri arvamuses väljendas komitee kindlat toetust mitte ainult põhiseaduse lepingu ratifitseerimisele, vaid samuti sellele, et ELi kodanikke tuleb teavitada põhiseaduse lepingu eelnõu demokraatlikest edusammudest ja kõnealuse eelnõu eelistest.

1.7 Ratifitseerimisprotsessiga seotud arutelud näitasid uuesti, et üks Euroopa liidu ees seisvatest suurimatest väljakutsetest on küsimus sellest, kuidas säilitada ja tagada praegustele ja tulevastele põlvkondadele majanduskasvu, töökohti ja heaolu. Vastavalt viimase avaliku arvamuse uuringu tulemustele (Eurobarometer 63, september 2005) kuulub kõnealune küsimus Euroopa kodanike põhiprobleemide hulka.

1.8 Olulise tähtsusega elemendiks kõnealusele väljakutsele vastamises on riigi- ja valitsusjuhtide poolt 2000. aastal vastu võetud Lissaboni strateegiaga püstitatud eesmärgid. Kõnealune strateegia pakub selget nägemust Euroopa ühiskonna tulevikust.

1.9 Siiski tuleb tunnustada, et vaatamata viis aastat kestnud intensiivsetele Euroopa tasemel aruteludele ja meetmetele on senised tulemused valmistanud pettumuse ja kõnealuse strateegia rakendamine on olnud puudulik.

1.10 *“Vaieldamatute edusammude kõrval on ka puudujääke ja ilmseid viivitusi,”* konstateeris Euroopa Ülemkogu 2005. aasta märtsis. Kõnealustel puudujääkidel ja viivitusel võib olla palju põhjuseid, ent enamik nõustuks järgmise kahe tähelepanekuga:

— Strateegia on liiga abstraktne. Puuduvad nähtavad tulemused inimestele ja ettevõtetele. Avalik arvamus ei erista globaliseerumise, ELi poliitika ning riikliku poliitika mõjusid elu- ja tööttingimustele.

— Strateegia on ülevalt-alla protsess. Korrastatud kodanikuühiskonna kaasatus on olnud liiga väike. Mõnes liikmesriigis on strateegia paljude asjaomaste sidusrühmade jaoks enam-vähem tundmatu. Ilmselt ei ole toimunud tegelikku konsultatsiooni, vähemalt mitte teadusuuringute ja hariduse AKMis.

1.11 Seetõttu tõstis Euroopa Ülemkogu märtsikuus 2005. aastal märkimisväärselt esile vajadust kodanikuühiskonna aktiivse osaluse järele Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisel ja nende tunnustamisel.

1.12 Kõnealuses kontekstis on iseäranis selge, et Euroopa ühiskondliku mudeli, sealhulgas sotsiaalse mudeli tulevik, mis moodustab põhiosa Euroopa kodanike kollektiivsest identiteedist ja millega nad end tugevasti samastavad, sõltub Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisest. Seega ei seisne väljakutse mitte niivõrd põhiseaduse lepingu tulevikus, olgugi see tähtis, vaid pigem selliste tingimuste loomises, mis võimaldavad Euroopa kodanikel uuesti omaks võtta Euroopa projekt ülemaailmse jagatud nägemuse põhjal soovitud ühiskonnast.

1.13 Sel põhjusel osutas komitee oma 2004. aasta oktoobrikuu arvamuses seosele põhiseaduse lepingu ja Lissaboni strateegia vahel, väites, et:

“Lissaboni strateegiat tuleb tutvustada aruteludes, kuna sellega luuakse nägemus kõikide Euroopa kodanike tulevikust: konkurentsivõime, täielik tööhõive, jagatud teadmised, investeringud inimressurssidesse ja majanduskasvu, samaaegselt jätkusuutliku arengu abil alal hoides elukeskkonda ja –kvaliteeti ...”

2. Tagasipöördumine õigele rajale — jagatud nägemus osalusdemokraatia abil

2.1 Euroopa Liidu ees seisvatele väljakutsetele vastamiseks peab Euroopa integratsiooniprotsessi “uuesti legitiimseks muutma”, nii et see põhineks uuel demokraatliku tegevuse kontseptsioonil, mis omistab määrava rolli kodanikuühiskonnale ja selle esindusinstituutidele.

2.2 Kõnealuse eesmärgi saavutamiseks on kodanikuühiskonna osalus avalikus otsustamisprotsessis olulise tähtsusega vahendiks Euroopa institutsioonide ja Euroopa demokraatliku õiguspärasuse kindlustamisel. See on veelgi olulisemaks elemendiks, julgustamaks jagatud nägemuse loomist Euroopa eesmärgist ja suunast ning seega uuest konsensusest, mille põhjal peaks olema võimalik jätkata Euroopa integratsiooniprotsessi ja määratleda ning rakendada tulevase Euroopa projekti, mis vastaks täielikumalt selle kodanike ootustele.

2.3 Euroopa Liidu institutsioonid ja liikmesriikide valitsused peavad julgustama tõelist subsidiaarsuskultuuri, mis hõlmaks mitte ainult erinevaid valitsemistasandeid, vaid samuti erinevaid ühiskonna osi ning näitaks sel moel Euroopa kodanikele, et EL sekkub vaid selge lisaväärtuse olemasolul ja parema seadusloome põhimõtet silmas pidades.

2.4 Vastavalt viimastele Eurobarometer uuringu tulemustele uskus 53 % küsitletutest, et nende hääl ei lähe Euroopa Liidus arvesse. Ainult 38 % oli vastupidisel arvamusel.

2.5 Kõnealused tulemused osutavad vajadusele luua ja kasutada selliseid vahendeid, mis võimaldaksid Euroopa kodanikel olla osaline laienenud Euroopa projekti määratlemise ülesandes. Kõnealusel projektil peab olema tööne sisu ning see peab kodanikke julgustama toetama Euroopa integratsiooniprotsessi ja end sellega samastama.

2.6 Kõnealuses kontekstis peab rõhutama seda, et Euroopa Liidu demokraatlik õiguspärasus põhineb mitte üksnes selle institutsioonide volituste ja vastutuse selgel määratlemisel. See tähendab ka seda, et:

— kõnealustel institutsioonidel on kodanike usaldus ja nad võivad arvestada kodanike selge pühendumisega Euroopa projektile, ja

— kodanike aktiivne osalus Euroopa Liidu demokraatlikus elus on täielikult tagatud.

— Euroopa kodakondsuse eripära, mis on midagi enam kui üksnes riiklike kodakondsuste summa, tuleb alles välja tõotada (!)

2.7 Komitee arvates peitub praegusel hetkel peatatud või hilinevad põhiseaduse lepingu ratifitseerimisprotsessis tõeline iroonia: põhiseaduse puudumine ja iseäranis Euroopa Liidu demokraatlikku elu käsitlevate sätete puudumine tõstab veelgi enam esile vajadust põhiseaduse järele. Seetõttu on üheks liidu ees seisvaks peamiseks väljakutseks kõnealuse peamise sõnumi levitamine.

2.8 Komitee arvates on põhiseaduse lepingu osalusdemokraatiat ja kodanike dialoogi käsitlevate sätete põhilooget jätkuvalt täiesti kehtiv. Seega peavad Euroopa institutsioonid täielikult panustama põhiseaduse lepingu loogikasse ja kehtestama tõelise osalusdemokraatia.

(!) EMSK arvamus SOC/203 “Tegevusprogramm kodanikuaktiivsus”

2.9 Osaluse edendamise vajadus on seda tungivam, et vaadata kõigele, mis on toimunud minevikus, on ELi kodanike ootused suured. Eelnimetatud eurobaromeetri uuring näitab, et ca 60 % Euroopa Liidu kodanikest pooldavad suuremat integratsiooni Euroopa Liidus (mitmed muud arvamuseküsitlused annavad sarnaseid tulemusi). Tulemused näitavad samuti, et seoses pakiliste väljakutsetega nagu võitlus töötuse, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu, näeksid Euroopa kodanikud meelsasti ELi rolli tugevnemist.

2.10 Juba 2004. aasta oktoobris väitis komitee, et lepingu puudustest ülesaamiseks ja selle ratifitseerimise tagamiseks kodanikuühiskonna koondamise teel on võimalik rakendada mitmeid meetmeid, laiendamaks institutsioonilist raamistikku ja parandamaks seda operatiivsete meetmetega. Eelkõige väitis komitee järgmist:

- osalusdemokraatia sätteid tuleb käsitleda terves reas teatistes, mis määratlevad konsulteerimismenetluse ja EMSK rolli;
- kodanikuühiskonnaga tuleb konsulteerida EL õiguse osas, mis sätestab kodanikualgatuste õiguse rakendamise menetlused. EMSK-l võidakse paluda koostada kõnelause teema kohta arvamus;
- osalusdemokraatia põhimõtet tuleks rakendada EL kõige olulisemates majanduskasvu, tööhõive ja säästva arengu edendamise strateegiates.

2.11 Sel teel on komitee püüdnud veenda ELi valitsusi ja institutsioone tungivas vajaduses lähendada põhiseadust kodanikuühiskonnale ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele nii sisus kui vormis.

2.12 Komitee märgib, et riigipeade ja valitsusjuhtide poolt juunikuises avalduses nimetatud "laialdane arutelu" hetkel puudub. Komitee leiab, et kõnealune laialdane arutelu tuleb algatada võimalikult ruttu. Komitee leiab aga samuti, et kõnealuse aruteluga saavutatakse vastupidine eesmärk, kui avalikku arvamust ei veenda Euroopa integratsiooniprotsessis ja eelkõige kõnelause protsessi demokraatlikes aspektides.

2.13 Juunikuus riigipeade ja valitsusjuhtide poolt otsustatud järelemõtlemisaega peaks loomulikult kasutama selleks, et kaaluda võimalusi, kuidas üle saada Prantsusmaa ja Madalmaade referendumitest tulenenud poliitilisest ja institutsioonilisest olukorrast.

2.14 Kuid komitee arvates tuleks järelemõtlemisaega kasutada eelkõige selleks, et aidata luua kodanike ühist visiooni Euroopa tulevikust ja uut ühiskondlikku lepet Euroopa Liidu ja tema kodanike vahel, saavutada uut konsensust, mis paneks samuti aluse raamistikule, kuhu saaks paigutada majanduskasvu, tööhõive ja heaolu tõstmiseks vajalikud poliitikasuunad. Sellega seoses peaksid liikmesriikide valitsused "ELi oma koju viima".

2.15 On eluliselt tähtis demonstreerida, et "osalusdemokraatia" ja "dialoogid kodanikega" ei ole tühjad loosungid, vaid

olulised põhimõtted, millest sõltub Euroopa Liidu poliitika-suundade edu ja seega ka tema tulevik.

2.16 Seetõttu on vältimatult vajalik kaasata kodanikuühiskonda — siseriiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil — nii laialdaselt kui võimalik kõigisse edaspidistesse aruteludesse ja diskussioonidesse, innustamaks Euroopa Liidu kodanikke väljendama oma konkreetseid ootusi ja koostama sel eesmärgil reaalsed strateegiad ELi poliitikasuundade ning nendes sisalduvate tulevikunägemuste kuulamiseks ja nende üle arutlemiseks

2.17 Sellest tulenevalt asub komitee tähelepanelikult uurima Euroopa Komisjoni "Plaani D", seda enam, et ta on veendunud, et praeguseks ei ole arutelude alustamiseks veel midagi ära tehtud ning et meetodid, ajakava ja arutelu algatamiseks kasutatavad vahendid liikmesriikide lõikes eraldi, kuid ka ühenduse siseselt, on otsustava tähtsusega. EMSKomitee tervitab Euroopa Komisjoni asepresidendi Margot Wallströmi poolt korduvalt väljaöeldud seisukohti, et kommunikatsioon on kahesuunaline protsess ja Euroopa peab rohkem kuulama. Komitee mõistes ei tähenda "kuulamine" tingimata "järgimist", kuid ta hõlmab "kaasamist" ja peaks hõlmama "mõistmist".

3. Euroopa asjadest teavitamine

3.1 Üldisemas plaanis on komitee tervitanud tekkivat arusaama, et Euroopa Liit peaks looma reaalse kommunikatsioonistrateegia, mis peaks parandama ja rikastama kommunikatsioonistrategiaid. Komitee tervitab Euroopa Parlamendi 26. aprilli 2005 aruannet teabe- ja kommunikatsioonistrateegia kohta ning tervitab ka Euroopa Komisjoni poolt 20. juulil 2005 vastu võetud Euroopa asjadest teavitamise parandamise tegevuskava.

3.2 Komitee ise on vastu võtnud strateegilise kommunikatsioonikava ning uuendanud seda korrapäraselt. Peale selle kiitis komitee juhatus 2004. aasta detsembris heaks üldise strateegilise lähenemise "Euroopa asjadest teavitamise" väljakutsele. Mõlemas kontekstis on komitee püüdnud rikastada oma liikmete ja neid volitanud organisatsioonide ühendavat funktsiooni. Komitee osales 2004. aastal aktiivselt nn "Wicklow algatuses", esitades mitteametlikul ministrite kohtumisel Amsterdamis strateegilise dokumendi "Lõhe ületamine", mis käsitles seda, kuidas organiseeritud kodanikuühiskond üldiselt ja komitee eriti peaks olema rohkem kommunikatsiooniprotsessi kaasatud.

3.3 Komitee tervitab Euroopa Ülemkogu poolt 2004. aasta novembris Euroopa Komisjonile esitatud taotlust töötada välja Euroopa Liidu ühtne kommunikatsioonistrateegia. Tihedas koostöös Euroopa Komisjoniga organiseerib komitee sidusrühmade foorumit teavitamise väljakutse teemal, võimaldamaks kodanikuühiskonna organisatsioonidel lisada oma vaated hetkel käimasolevasse järelemõtlemisprotsessi; neid võidakse arvesse võtta ka kavandatava kommunikatsiooniteemalise valge raamatu koostamisel.

3.4 Komitee, kes korraldas 2005. aasta aprillis samalaadse sidusrühmade foorumi säästva arengu teemal, on igati valmis korraldama samasugust kuulamis- ja nõuandeüritust tähtsamatel poliitilistel teemadel, olles kodanikuühiskonna häälekandjaks ja aidates "Brüsselil" paremini kuulata.

3.5 Selles kontekstis rõhutab komitee Euroopa Parlamendi keskset rolli, mida ta loodetavasti ka edaspidi elutähtsa elemendina selle demokraatliku silla loomises etendab. Komitee on valmis olema Euroopa Parlamendi partneriks, nagu ta oli seda ka konvendi töös, korraldades arutelusid ja foorumeid omal algatusel või teemadel, milles parlament soovib organiseeritud kodanikuühiskonnaga konsulteerida.

3.6 Kõnealused kaalutlused sunnivad komiteed rõhutama kaht fundamentaalse tähtsusega aspekti. Esiteks: kuna komitee tervitab järjest suuremat rõhuasetust kommunikatsioonistrateegiale ja kommunikatsiooninstrumentidele, siis tuleks meenutada, et igasugune kommunikatsioonialane lähenemine saab olla vaid nii hea, kui tema poolt edastatava sõnumi sisu. Seega on kommunikatsioon vaid täiendav mehhanism ja mitte asi iseeneses. Teiseks: kuna komitee on täielikult pühendunud kaksikprotsessile: Euroopa tasandi kommunikatsioonistrateegia loomisele ja kommunikatsiooninstrumentide täiendamisele, siis tuleb ELi tasandi tegevust lugeda liikmesriikides toimuvaid kommunikatsiooniprotsesse täiendavaks tegevuseks. Seega on Euroopa tasandi strateegia eluliselt vajalik, kuid kaugel sellest, et olla piisav.

3.7 Selles kontekstis tuleb rõhutada esindus- ja konsultatiivorganite — eelkõige siseriiklike parlamentide ning majandus- ja sotsiaalnõukogude — rolli liikmesriikide tasandil, samuti piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

4. Soovitused

Osalusdemokraatia elluviimist tuleb alustada kohe!

4.1 Põhjused ja loogika, mis sundis komiteed hääletama põhiseaduse lepingu poolt sedavõrd suure hääleteenamusega — eelkõige Euroopa Liidu demokraatlikku elu puudutavad sätted — jäävad endiseks. Komitee usub jätkuvalt, et parim viis tagada Euroopa Liidu demokraatlikku elu on fikseerida kõnealused sätted põhiseaduse dokumendis. Praegune ebakindluseperiood ei tohiks aga takistada kõiki Euroopa Liidu osalejaid rakendamast viivitamatult meetmeid, et osalusdemokraatiat ellu rakendada. Kõik Euroopa Liidu institutsioonid peaksid seetõttu aktiivselt kaaluma, kuidas neil on võimalik:

- anda kodanikele ja esindavatele ühingutele võimalus oma sisukohti teatavaks teha ja neid kõigisse Euroopa Liidu piirkondadesse levitada;
- säilitada avatud, läbipaistvat ja korrapärast dialoogi esindusühingute ja kodanikuühiskonnaga;
- korraldada asjaspuutuvate isikutega laiapõhjalisi konsultatsioone, et tagada Euroopa Liidu meetmete järjekindlust ja läbipaistvust.

Peale selle peaks Euroopa Liit kaaluma põhiseaduse lepingu artikli I-47 lõike 4 sätetest etteruttamist, konsulteerides kodanikuühiskonnaga Euroopa õigusaktide teemal, mis määratlevad kodanike algatuste õiguse rakendamise menetluse (EMSK-le võiks esitada taotluse koostada ettevalmistav arvamus kõnealusel teemal).

4.2 Omalt poolt tuleb Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee taas meelde oma kindlat otsust etendada olulist, kuigi täiendavat rolli kodanikega peetavate dialoogide juures mitte ainult traditsioonilise konsultatiivmehhanismi kaudu, vaid ka oma ühendava funktsiooni kaudu Euroopa ja organiseeritud kodanikuühiskonna vahel. Komitee juhib sellega seoses tähelepanu vajadusele uue mõttelaadi järele seoses kodanikuühiskonnaga suhtlemisega. Komitee on igati valmis ja suuteline olema täisväärtuslikuks partneriks kõigis üritustes seoses kodanikega peetava dialoogi arendamisega.

Kodanikke tuleb kaasa tõmmata ja Lissaboni strateegia edukalt ellu viia!

4.3 Euroopa Liidu majanduslikud tingimused on kõige tähtsamaks faktoriks, mis määratlevad kodanike suhtumist Euroopa integratsiooniprotsessi. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kinnitab veelkord oma toetust Lissaboni strateegiale, kuid rõhutab, et Euroopa Liit ja selle liikmesriigid peavad täitma oma kohustusi kõigile nähtaval moel. Komitee on veendunud, et Lissaboni strateegia on võimalik garantii Euroopa Liidu edaspidisele majanduslikule õitsengule ning sotsiaalsele, keskkonnanalasele ja kultuurilisele heaolule, sellegipoolest ei ole ta suutnud avalikkust sel määral kaasa haarata kui näiteks kampaania "1992" ühisturu loomiseks seda suutis. Liikmesriigid peavad sellega seoses oma kohustusi aktsepteerima ja neid järgima. Strateegia tuleb kujundada vähem abstraktseks ja selle eesmärgid (kui mitte pealkiri) lülitada siseriiklikku poliitikalleksikoni. Tuleb kaasata kodanikuühiskonda ja kodanikuühiskonna organisatsioonid.

4.4 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee omalt poolt jätkab tööd nõukogult 22.-23. märtsil 2005 saadud mandaadi alusel, et koos liikmesriikide majandus- ja sotsiaalnõukogude ja teiste partnerorganisatsioonidega luua interaktiivne võrgustik kodanikuühiskonna algatustest, mille eesmärgiks on strateegia ellurakendamise edendamine. (Doc. 7619/1/05/ rév. 1 Council, lõige 9).

Lõhe ületamine — kommunikatsiooni edendamine

4.5 Komitee on pidevalt rõhutanud vajadust elava kommunikatsiooni järele Euroopa Liidu ja tema kodanike vahel, kelle nimel ta tegutseb. Komitee mõistab, et ELi institutsioonide tasandil on viimasel ajal palju tööd ära tehtud, nii individuaalselt kui kollektiivselt. Kui nimetada vaid kaht hiljutist näidet, siis on need Euroopa Parlamendi kodulehekülje ümbertöötamine ja Euroopa Komisjoni teenistus "Europe Direct".

Komitee pooldab tihedat institutsioonidevahelist koostööd kommunikatsiooni alal. Ta märgib ka komisjoni "Plaani D" ja kavatsust lähitulevikus valge raamat välja anda. Ta on täielikult pühendunud oma toetavale rollile aidates lõhet ületada, nagu näiteks 7.-8. novembril sidusrühmade foorumil.

4.6 Komitee usub aga sellegipoolest, et kommunikatsioon saab olla ainult nii hea, kui on sõnum, mida ta endas kannab. Viidates uuesti oma seisukohtadele Lissaboni strateegia kohta, usub komitee, et Euroopa institutsioonid, kuid eelkõige tema liikmesriigid, peavad rohkem järele mõtlema, kuidas arendada kommunikatsiooni Euroopaga. Palju on juba öeldud vastastikuste süüdistamiste peatamise kohta, kuid on selge, et "Euroopat" tajutakse sageli negatiivse või kodanikukaugena, ja et pole piisavalt tehtud jõupingutusi, "müümaks" integratsiooni positiivseid aspekte.

4.7 Seoses koordineerimise parandamisega leiab komitee, et nn "Wicklow algatus" (Euroopa asjade ministrite mitteametlik kohtumine) tuleks taaskäivitada, kuid sellele tuleks anda spetsiaalne ja pidev mandaat, uurimaks võimalusi, kuidas edendada kommunikatsiooni Euroopas ja pakkuda liikmesriikidele mitteametlikku konteksti, milles teha kokkuvõtteid avaliku arvamuse kohta ja vahetada kogemusi. Institutsioonidevahelisel tasandil leiab komitee, et samalaadse mandaadi peaks saama Institutsioonidevaheline Rühm, kes kohtuks korrapärasemalt ja lühemate intervallidega, et arutada kommunikatsiooniküsimusi. Kõnealused mehhanismid on eriti tähtsad, kui arvestada tehnoloogilise arengu kiiret tempot (näiteks mobiiltelefonid, lairiba) ja uut kommunikatsioonitehnoloogiat, mida kasutada.

4.8 Komitee rõhutab oma usku, et kommunikatsioon peab olema pidevalt tähelepanu all, mitte ajutiste, kindlale teemale pühendatud kampaaniate objektiks.

Esmaste vastutusosalade määratlemine

4.9 Euroopa Liidu institutsioonid peavad olema valvsad petliku, kuigi heasoovliku uskumuse suhtes, et praegust "lühihendust" on võimalik kõrvaldada "Brüsseli" keskse tasandi kaudu. Tegelikult on see, mida Euroopa institutsioonid kommunikatsiooni alal teevad, üksnes täiendava iseloomuga. Peamine vastutus lasub mujal. Euroopa Parlamendi valimiste ning Prantsusmaa ja Madalamade põhiseaduse lepingu alaste

referendumite tulemused näitavad selgelt, et paljud Euroopa kodanikud suhtuvad Euroopasse skeptiliselt. See puudutab eelkõige Euroopa õigusaktide kõiki mõjusid kodanike elu- ja töötingimustele. Liikmesriikide ülesandeks on selgitada kodanikele ELi tähendust ja konkreetset Euroopa õigusaktide vajalikkust, samuti teavitada mõjudest asjaomaseid siseriiklikke valdkondi.

4.10 Avalik arvamus, sealhulgas kodanikuühiskond, veendub Euroopa Liidu legitiimsuses ja ühises tulevikus ainult siis, kui ta näeb selgesti selle usaldusväärset, läbipaistvat seadusloomeprotsessi ja hästi toimivat seaduse jõudu. Esmalt peab see olema tagatud liikmesriikide valitsuste poolt. Valitsused peavad tegutsema Euroopa Liidu tõeliste kaasomanikena ja taganema "meienemad" mudelist ja pidevast kahetisest jutust, mida see mudel kaasa toob.

4.11 Nagu näitas Iiri Riiklik Foorum Euroopa teemal, võivad kodanikuühiskonna organisatsioonid mõnikord otsustavaid panuseid anda. Oluline on edendada kommunikatsiooni asjaomasel tasandil (kohalikul, professionaalsel) ja selgitada Euroopa poliitika ja seadusandlusprotsessi edu sel tasandil asjaomase ja kättesaadava terminoloogia abil. Kodanikuühiskonna organisatsioonid sobivad hästi seda tegema. EMSK on seega valmis aitama ja innustama kodanikuühiskonna organisatsioone liikmesriikides, eelkõige tänu oma liikmete ühendavale funktsioonile. Veelgi enam, kui on tõepoolest vaja algatada laiapõhjalist arutelu Euroopa projekti ja Euroopa poliitikaalade üle, siis peab see alguse saama liikmesriikide kodanikuühiskonna madalamatel tasanditel. Üle-euroopalisest foorumist oleks kasu ainult siis, kui see võimaldaks asjaomaste seisukohtade edastamist üles- ja allapoole. Vaja oleks mitte niivõrd kommunikatsiooni ülevalt-alla ega alt-üles, vaid alt-alla.

4.12 Käesolevas arvamuses on meelega loobutud arutelu põhiseaduse lepingu ja Euroopa Liidu ees seisvate valikute üle. Selge on see, et pidev tagasipöördumine *status quo* juurde enne Nice'i lepingut ei tule kõne alla. Võib-olla aitab riigipeade ja valitsusjuhtide arutelu aidata leida parimat tulevikuteed. Komitee märgib sellegipoolest mõningase murega, et niisugust laiapõhjalist arutelu enamikes liikmesriikides ei ole. Kõnealuse arutelu puudumisel on raske saavutada reaalseid edusamme.

Brüssel, 26. oktoober 2005

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Anne-Marie Sigmund